

Comentariul poeziei De-or trece anii scrisa de Mihai Eminescu - prima parte

Publicata in "Editia Maiorescu", in decembrie 1883, poezia De-or trece anii apartine perioadei 1881-1883. Perpessicius, eminescologul rabduriu, aplecat peste manuscritele poetului ii va sistematiza variantele, materiale utile exegezelor viitoare: Ms, A1, A2; B1, B2; C1, C2. (v. Eminescu, Opere Editie critica ingrijita de Perpessicius, Fundatia Regele Minai, I, 1944, p. 183 -185).

Privita sumar, de catre cei ce s-au ocupat de opera poetului, De-or trece anii tulbura si azi constiinta cititorilor. G. Calinescu o considera emblematica pentru "irationalul iubirii, care vine dintr-un izvor necunoscut noua"; "Femeia nu e nici Spiritul, nici Idealul, e un "nu stiu cum" si un "nu stiu ce", adica chemarea initiala" (G. Calinescu, Opera lui Minai Eminescu, II, Ed. Minerva, 1970, p. 395; 231). Ceilalti exegeti nu se departeaza mult de opinia lui Calinescu. Chemarea initiala ne trimite insa la instinct iar instinctul, cum se stie, ocoleste conceptul.

Consideram ca motivul farmecului feminin, exprimat fie prin cele doua locutiuni, fie prin alte expresii, este frecvent in lirica noastra populara il intalnim si in poezia culta europeana (sec. XVIII-XIX, in literatura franceza -"je ne sais quoi", in cea italiana - "io non so che").

In literatura romana la Vacaresti si la Conachi, gratia feminina va constitui cea dintai conditie a iubirii: "Gratie neintrecuta/ Putere de-a farmeca/ Pentru nurul care-l porti" (Alecua Vacarescu). Conachi in poezia Ce este nurul atrage atentia asupra inefabilului feminin. In conceptia sa, "nurul" subjuga orice sensibilitate, scapand "priceperii omenesti". Superior frumusetii obisnuite, adaugandu-i-se, el da nastere acelui "nescio quid", intalnit la marii poeti ai lumii" (v. G. Sorescu, Structuri erotice in poezia romana, Ed Cartea Romaneasca 1982, p. 39). Alecua Vacarescu il intuise deschis in poezia Foarte multa vaz placere: "Si un nu stiu ce prea dulce/ Ce simpadie aduce". Farmecul, inexprimabilul, intr-un alt spatiu, cel al ruinelor, il va fascina pe V. Carlova, poetul modern din perioada romantica "Dar inca ziduri triste, aveti un ce placut". Motivul inefabilului feminin, probabil venit dintr-o sursa horatiana sporadic in lirica precursorilor, se rotunjeste in frumoasa poezie De-or trece anii.